

2021 йил 9 ноябрь

№ РС-58-21

Тошкент шаҳри

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати томонидан 2021 йилнинг учинчи чорагида кассация тартибида кўрилган ишлар бўйича суд амалиёти обзори тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Суд-ҳуқуқ тизимини янада такомиллаштириш ва суд ҳокимияти органларига ишончни ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2018 йил 13 июлдаги ПФ-5482-сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Раёсатининг “Суд амалиёти обзорларини тайёрлаш ва эълон қилиш тўғрисида” 2018 йил 27 июлдаги РС-44-18-сонли қарори 2-бандининг ижросини таъминлаш мақсадида Олий суднинг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати томонидан 2021 йилнинг учинчи чорагида кассация тартибида кўрилган ишлар бўйича суд амалиёти обзори тайёрланди.

Олий суд иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатининг ўтган даврдаги фаолияти таҳлилларига кўра, судлов ҳайъати томонидан Олий суднинг 2021 йилга мўлжалланган иш режалари, дастурлар ва йўл хариталарида белгиланган вазифалар ижроси юзасидан муайян ишлар амалга оширилган, шу жумладан, қонуний кучга кирган суд ҳужжатлари кассация тартибида қайта кўрилган.

2021 йилнинг тўққиз ойида иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатининг биринчи инстанция иш юритувида ҳисобот даврининг бошига 3 та иш қолдиқда бўлиб, ҳисобот даврида 2 та даъво аризаси келиб тушган ва улардан 1 таси қайтарилган, 1 таси кўрилиб, даъво талабини қаноатлантириш рад этилган. 3 та иш ҳисобот даврининг охирига қолдиқда қолган, шундан 2 таси бўйича иш юритиш тўхтатилган.

Иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига 193 та апелляция шикоятлари келиб тушган ва улардан 55 та шикоят қайтарилган, 21 та шикоятни қабул қилиш рад этилган, 117 та шикоят (протест) иш юритувга қабул қилиниб, 93 таси кўриб чиқилган.

Улардан 47 таси бўйича суд ҳужжати ўзгаришсиз қолдирилиб, 13 таси бўйича суд ҳужжати ўзгартирилган ва 33 таси бўйича суд ҳужжатлари бекор қилиниб, шундан 10 таси бўйича иш янгидан кўриш учун биринчи инстанция судига юборилган, 18 таси бўйича янги қарор қабул қилиниб, шундан 3 таси бўйича даъво аризаси кўрмасдан қолдирилган ва 2 таси бўйича иш юритиш тугатилган. 24 та шикоят ҳисобот даврининг охирига қолдиқда қолган.

Ҳисобот даврининг бошига қолдиқдаги кассация шикоятлари сони 64 тани ташкил этиб, ҳисобот даврида жами 1552 та кассация шикоятлари (протести) келиб тушган.

Улардан 484 та шикоят қайтарилган, 170 та шикоятни қабул қилиш рад этилган, 5 та шикоят бўйича уларни кўриб чиқиш учун судлов ҳайъатига ўтказиш рад этилган, 957 та шикоят (протест) иш юритувга қабул қилинган.

826 та шикоят (протест) кўриб чиқилган. Шулардан 457 таси бўйича суд ҳужжати ўзгаришсиз қолдирилган, 53 та суд ҳужжати ўзгартирилган, 316 та суд ҳужжати эса бекор қилинган. Шундан, 171 та иш бўйича қабул қилинган суд ҳужжати бекор қилиниб, иш янгидан кўриш учун юборилган, 100 таси бўйича янги қарор қабул қилиниб, 27 таси бўйича аввал қабул қилинган суд ҳужжати ўз кучида қолдирилган, 4 таси бўйича даъво кўрмасдан қолдирилган ва 14 таси бўйича иш юритиш тугатилган. 131 та шикоят ҳисобот даврининг охирига қолдиқда қолган бўлиб, шундан 10 таси бўйича иш юритиш тўхтатилган.

Шунингдек, ҳисобот даврида ишни кассация тартибида такроран кўриш тўғрисида 25 та протест келиб тушган ва улардан 24 таси кўриб чиқилиб, 2 та иш бўйича қабул қилинган суд ҳужжати ўзгаришсиз қолдирилган, 20 та иш бўйича қабул қилинган суд ҳужжати бекор қилинган ва улардан 14 таси бўйича иш янгидан кўриш учун юборилган, 5 таси бўйича янги қарор қабул қилиниб, 3 таси бўйича аввал қабул қилинган суд ҳужжати ўз кучида қолдирилган ва 2 таси бўйича иш юритиш тугатилган. 1 та протест ҳисобот даврининг охирига қолдиқда қолган.

Судлов ҳайъати судьялари томонидан жами 31 марта ҳуқуқий тарғибот ишлари амалга оширилган. 21 та норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар (15 та қонун ва 6 та қонуности ҳужжатлари), 4 та Олий суд Пленуми қарорларининг лойиҳаларини ишлаб чиқилишида иштирок этилган.

Шунингдек, иқтисодий судлар томонидан 2019-2020 йиллар ҳамда 2021 йилнинг биринчи ярмида суғурта шартномасидан келиб чиқадиган низолар бўйича кўрилган ишлар юзасидан умумлаштириш ўтказилди.

Бундан ташқари 2021 йилнинг биринчи ва иккинчи чоракларида иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати томонидан кассация тартибида кўрилган ишлар юзасидан суд амалиёти обзорлари тайёрланиб, Олий суд Раёсатининг муҳокамасига киритилган.

Ишларни биринчи, апелляция ва кассация инстанцияси судларида кўришда моддий ва процессуал ҳуқуқ нормаларини қўллашда қуйидаги айрим хато ва камчиликларга йўл қўйилганлиги сабабли, кассация инстанцияси суди томонидан суд ҳужжатлари ўзгартирилган ва бекор қилинган.

Жумладан, қуйидагиларга:

суд ишни кассация тартибида кўриш чоғида биринчи инстанция ва апелляция инстанцияси суди томонидан моддий ҳуқуқ нормалари

тўғри қўлланилганлигини ва процессуал қонун талабларига риоя этилганлигини иш материаллари бўйича текшириши зарурлиги;

битимни ҳақиқий эмас, деб топиш тўғрисидаги даъво бўйича ишни судда кўришга тайёрлаш пайтида суд битимнинг барча тарафлари ва бошқа манфаатдор шахсларни ишга жалб қилиш масаласини кўриб чиқиши лозимлиги, ишда иштирок этишга жалб қилинмаган шахсларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари тўғрисида суд томонидан ҳал қилув қарори қабул қилинганлиги ҳал қилув қарорини ҳар қандай ҳолда бекор қилиш учун асос бўлиши, иш учун аҳамиятли ҳолатларнинг тўлиқ ўрганилмагани ва ишдаги мавжуд ҳужжатларга ҳуқуқий баҳо берилмасдан моддий ва (ёки) процессуал ҳуқуқ нормаларининг бузилиши ёхуд нотўғри қўлланилишига йўл қўйиш ҳолатлари;

банкротлик тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ суд бошқарувчиси банкротлик, банкротликни яшириш ёки қасддан банкротликка олиб келиш аломатларини аниқлашга доир ҳаракатларни амалга ошириши ва чора-тадбирлар кўриши ҳамда улар ҳақида кредиторлар йиғилишига, иқтисодий судга, банкротлик тўғрисидаги ишлар бўйича давлат органига, шунингдек, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга хабар бериши шартлиги;

қарздорнинг аризасига кўра, банкротлик тўғрисида иқтисодий суд томонидан иш қўзғатишнинг барча ҳолатларида сохта банкротлик аломатларини аниқлаш суд бошқарувчиси томонидан амалга оширилиши ҳамда кузатув тартиботи жараёнида рўёбга чиқарилиши кераклиги;

бошқа шахсларнинг пул маблағларини ғайриқонуний ушлаб қолиш, уларни қайтариб беришдан бош тортиш, уларни тўлашни бошқача тарзда кечиктириш ёхуд бошқа шахс ҳисобидан асоссиз олиш ёки жамғариш пул мажбуриятини бажармаганлик учун қўлланиладиган мулкый жавобгарлик бўлиб ҳисобланиши лозимлиги;

тарафлардан бирининг талаби билан шартнома суд томонидан фақат иккинчи тараф шартномани жиддий равишда бузса ёки қонунлар ва шартномада назарда тутилган ўзга ҳолларда ўзгартирилиши ёки бекор қилиниши мумкинлиги;

агар шахснинг битим тузиш ваколатлари шартнома билан ёки юридик шахс ваколатлари унинг таъсис ҳужжатлари билан ишончномада, қонунда белгилаб қўйилганига нисбатан ёинки битим тузилаётган вазиятдан аниқ кўриниб турган деб ҳисобланиши мумкин бўлган ваколатларига нисбатан чеклаб қўйилган бўлса ва битимни тузиш пайтида бундай шахс ёки орган ана шу чеклашлар доирасидан чиқиб кетган бўлсалар, битимдаги иккинчи тараф мазкур чеклашларни билган ёки олдиндан билиши лозим бўлганлиги исботланган ҳоллардагина битим чеклаш белгиланишидан манфаатдор бўлган шахснинг даъвоси бўйича суд томонидан ҳақиқий эмас, деб топилиши мумкинлиги тўғрисидаги моддий ҳуқуқ нормаларига тўлиқ

риоя этмаслик ҳолатларига йўл қўйилганлигига эътибор қаратиш лозим бўлади.

Судьялар одил судловни амалга оширишда ишларни ўз вақтида ва объектив кўриб чиқилишини, моддий ва процессуал ҳуқуқ нормалари тўғри қўлланилишини, фуқаролар ва юридик шахсларнинг бузилган ёки низолашилаётган ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонун билан қўриқланадиган манфаатлари ҳимоя қилинишини, қонун устуворлигини, қонунийликни мустаҳкамлаш ва ҳуқуқбузарликларнинг олди олинишини, қонунга ва судга нисбатан ҳурмат муносабати шаклланишини таъминлаши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати томонидан 2021 йилнинг учинчи чорагида кассация тартибида кўрилган ишлар бўйича суд амалиёти обзорини муҳокама қилиб, “Судлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 28-моддасига мувофиқ, Олий суд Раёсати

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И:

1. Ўзбекистон Республикаси Олий судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати томонидан 2021 йилнинг учинчи чорагида кассация тартибида кўрилган ишлар бўйича суд амалиёти обзори иловага мувофиқ маълумот учун қабул қилинсин.

2. “Ўзбекистон Республикаси Олий суди Ахборотномаси” ҳамда “Кучадолатда” газетаси бирлашган таҳририяти (Ш.Ҳамроев), “Одил судлов” — “Правосудие” журнали таҳририяти (К.Убайдиллоев), Олий суднинг Жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлик бошқармаси (А.Абидов), Ахборот-коммуникация технологияларини жорий қилиш ва ахборот хавфсизлигини таъминлаш бошқармаси (Б. Очиллов) суд амалиёти обзори “Ўзбекистон Республикаси Олий суди Ахборотномаси”, “Одил судлов” — “Правосудие” журнали ҳамда Олий суднинг веб-сайтида эълон қилинишини таъминласин.

3. Ўзбекистон Республикаси Олий судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати (Б.Сайфуллаев) ҳамда вилоятлар ва уларга тенглаштирилган судлар раислари зиммасига:

ушбу суд амалиёти обзорини ва аввалги йиллардаги суд амалиёти обзорларини китобча шаклида чиқариб, вилоятлар, туманлараро, туман, шаҳар иқтисодий судларининг ҳар бир судьясига реестр орқали етказилишини ҳамда столда йилма-йил бўлишини, суд амалиёти обзорини ўрганиш ва амалиётда фойдаланиш самарадорлигини ошириш юзасидан амалий чоралар кўрилишини таъминлаш;

суд амалиёти обзорини барча судьялар иштирокида ўрганиш мақсадида **2021 йил ноябрь ойида** видеоконференцалоқа режимида интерфаол семинар машғулотини ўтказиш;

бажарилган ишлар ҳақидаги батафсил ахборотни Олий суднинг Пленуми ва Раёсати котибиятига электрон шаклда **2021 йил 1 декабрга қадар** тақдим этиш юклансин.

4. Ушбу қарор вилоятлар ва уларга тенглаштирилган судларга, туманлараро, туман, шаҳар иқтисодий судларига амалиётда фойдаланиш ва ишларни кўришда йўл қўйилаётган камчиликларга чек қўйиш чораларини кўриш учун юборилсин.

5. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Олий суди раисининг ўринбосари — иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатининг раиси Б.Исаков зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий суди раиси

К.Камилов